

آیت ا... تسخیری: رهبر حزب کمونیست عراق در مقابل نظرات شهید صدر بی‌پاسخ ماند

به گزارش حوزه اندیشه خبرگزاری تقریب، مراسم رونمایی از کتاب «حوزه و بایسته‌ها؛ گفتارها و نوشته‌های شهید آیت‌الله سید محمدباقر صدر درباره حوزه، روحانیت و مرجعیت» با سخنرانی آیت‌الله محمدعلی تسخیری، رئیس شورای عالی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی در جمع اساتید و فضلاء حوزه علمیه مشهد، در دفتر تبلیغات اسلامی خراسان رضوی برگزار شد.

شاگرد برجسته علامه شهید صدر در این مراسم به تبیین خصوصیات و تئوری‌های علمی شهید صدر پرداخت و گفت: مرحوم شهید آیت‌الله صدر در علوم مختلف وارد شده و تألیفات ارزشمندی بر جای گذاشته است. ایشان در هر موضوعی که وارد می‌شود، تئوری‌ها ارائه داده است؛ تئوری می‌تواند یک قاعده کلی را ارائه دهد تا در موارد

گوناگون انجام و تطبیق نماید.

تدریس «اقتصادنا» در دانشگاه ام‌القری مکه

آیت‌الله تسخیری در ادامه با اشاره به جایگاه کتاب «اقتصادنا»

گفت: دکتر احمد محمدعلی رئیس بانک توسعه اسلامی جده - که طبق

مذهب خود متعهدترین بانک اسلامی به اجرای احکام اسلامی است - به

من گفت، زمانی که دانشجو بودیم وقتی کتاب «اقتصادنا» منتشر شد

تحول و یک انقلابی در تصور ما به وجود آمد، حتی دانشگاه‌هایی که

با آنان ارتباط داشتیم را تکان داد. دانشگاه ام‌القری مکه با

اینکه تفکر وهابی دارد و برای گسترش تفکر وهابیت ساخته شده

است، مجبور شد «اقتصادنا» را به‌عنوان کتاب درسی قرار دهد.

دانشجویانی که آمده بودند وهابیت را درس بگیرند مجبور شدند

روایات، تئوری‌ها و مطالب اهل‌البیت (علیهم‌السلام) را بخوانند؛

بنابراین ورود کتاب «اقتصادنا» به دانشگاه ام‌القری تئوریسین

بودن مرحوم شهید صدر را به‌خوبی می‌رساند.

وی پس از اشاره‌ای گذرا به نظرات منطقی و مبانی منطق استقراء

شهید صدر به تبیین شیوه تفسیری این متفکر بزرگ اسلامی پرداخت و

اظهار کرد: به‌طور معمول دو نوع تفسیر است: تفسیر ترتیبی و

تفسیر موضوعی. ترتیبی آیه به آیه تفسیر می‌شود و موضوعی، یک

موضوع را مانند تقوا به عنوان موضوع مطرح می‌شود و آیات تقوا را تفسیر می‌کند تا به یک نتیجه ای برسد. ایشان یک تفسیر موضوعی به شکل دیگر مطرح کرده است. این عالم مفسر یک موضوعی را در نظر می‌گیرد که درباره آن تئوریسین‌ها نظراتی داده‌اند و مناقشات زیادی مطرح شده است، بعد مهم‌ترین سؤالات، حتی اگر نظریه‌های انسانی باشد را می‌آورد و وارد عرصه قرآن کریم می‌شود.

خود را اول پاکیزه می‌کند و در محضر قرآن می‌آید و این سؤالات را که در رابطه با این موضوع است مطرح می‌کند و مخلصانه به عنوان یک شاگرد ممتاز در محضر قرآن می‌نشیند، سؤالات را طرح و جواب را دریافت می‌کند و در نهایت مجموعه این اجوبه، تئوری قرآنی می‌شود که اسمش را نظریه استنطاق گذاشته است.

دبیرکل اسبق مجمع جهانی تقریب افزود؛ نظریه استنطاق از حضرت امیر (علیه السلام) گرفته شده است؛ «ذَلِكَ الْقُرْآنُ فَاسْتَنْطِقُوهُ» یعنی آن را به حرف در بیاورید. از او بخواهید که با شما حرف بزند بدون اینکه از خودتان چیزی اضافه کنید. هو لَمْ يَنْطِقْ، به این آسانی قرآن با شما صحبت نمی‌کند، اولاً باید صفای نفس داشته باشید و ثانیاً قدرت علمی شناخت ابعاد سؤال و بعد سؤالات را مطرح کنید و اگر این‌طور شد

شما می‌توانید جواب‌ها را از قرآن بخواهید.

مشکل اقتصادی بشریت در نگاه شهید صدر

این شاگرد شهید صدر در ادامه با بیان اینکه در اقتصاد یکی از مهم‌ترین سؤالات، مشکلات اقتصادی انسان است، ابراز داشت: توماس رابرت مالتوس می‌گوید مشکل اقتصاد این است که رشد بشریت خیلی سریع‌تر از رشد طبیعت است، یعنی طبیعت که توسعه می‌یابد نمی‌تواند دنبال رشد بشریت برود. وقتی که این‌طور باشد پس یا باید رشد بشریت را کم کنید یا باید به فکر رشد طبیعت که همسان رشد انسان باشد، باشید. این تفکر نظرات مخربی در مسیر اقتصادی به وجود آورد. آقای صدر می‌گوید قرآن به‌طور خیلی واضح جواب می‌دهد آیه «وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِی السَّمَاوَاتِ وَمَا فِی الْأَرْضِ»، آیاتی از نعمت‌ها را ذکر می‌کند تا برسد به آیه شریفه «وَآتَاكُم مِّنْ كُلِّ مَّا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنْ إِنْ لَّظُلُمٌ كَفَّارٌ». خداوند هر آنچه را که نیاز دارید چه تکوینی و نیازی در طبیعت قرار داده است و طبیعت هیچ جا متحیر نمی‌ماند و برای شما عظمت و قوانین الهی را نشان می‌دهد که بتواند کل نیازها را اشباع کند.

ایشان دائم آیات قبلی و سَخَرَ را می‌آورد و همه این نعمت‌های الهی که به نفع بشریت هستند را ذکر می‌کند و بعد می‌فرماید مشکل کجاست؟ مشکل این است که انسان هم ظلم در توزیع دارد و هم کفر در نعمت می‌کند. «إِنَّ ٱلْأَنسَانَ لَظَالِمٌ كَفَّارٌ»، ظلوم صیغه مبالغه است و این نظریه را توسعه می‌دهد؛ با اینکه قرآن کتاب قانون نیست و نمی‌خواهد علم اقتصاد به ما نشان دهد ولی در این مسیر برخی از نظریه‌های علمی مطرح می‌شود.

عضو مجلس خبرگان رهبری با ذکر خاطرات ایام زندان در دوران صدام و رژیم بعث عراق بیان داشت: زمانی که در زندان و اتاق شکنجه صدام بودیم، تقریباً ۴۰ و اندی روز شکنجه می‌شدیم، در یک اتاق کوچک حدود ۱۰ نفر بودیم که نمی‌توانستیم راحت بخوابیم؛ آنجا با رهبر حزب کمونیست عراق زندانی بودیم و با او در رابطه با مارکسیسم و تئوری ماتریالیسم صحبت می‌کردیم. چند تا از اشکالات آقای صدر را مطرح کردم و واقعاً سر جایش ماند و نمی‌توانست جواب دهد. ما شاگرد بی‌مقداری بودیم ولی مرحوم آقای صدر حتی از یک مسئله کوچک نمی‌گذشت. ایشان در علوم مختلفی که وارد می‌شود بیشتر دنبال قواعد اصلی و تئوری است، مثلاً در بحث تنجیس و متجنس، به عام فوقانی می‌رود تا آن ریشه قاعده را به دست بیاورد و به یک نتیجه قاطع برسد.

طرح «مرجعیت رشید» از سوی شهید صدر

آیت‌الله تسخیری در بخش دیگری از سخنان خود به طرح اندیشه‌های شهید صدر در باب نهاد مرجعیت و حوزه پرداخت و گفت: بهترین نمونه تئوریسین بودن مرحوم شهید صدر نظریات ایشان در رابطه با حوزه و لزوم نهادینه کردن مرجعیت است. می‌فرمود این‌طور نباشد مرجعیت یک کوشش فردی باشد و یک راه طولانی را طی کند تا در آخر عمر آیا مرجع بشود یا نشود! در رابطه با مرجعیت، «مرجعیت رشید» را مطرح کرد؛ مرجعیتی که به مسائل سیاسی و اجتماعی روز اشراف داشت و می‌توانست به مشکلات مردم پاسخ مقتضی بدهد.

شاگرد شهید صدر در ادامه نظرات اصلاحی علامه شهید درباره حوزه و کتب آموزشی تبیین و خاطرنشان کرد: مرحوم استاد تئوری اصلاح کتب حوزوی و حتی اصلاح رساله عملی را طرح کرد و در نوشته‌های ایشان است، می‌گفت این قسمت رساله عملیه را تغییر دهید تا همه بتوانند مرادشان را بیابند؛ مثلاً شما می‌خواهید بدانید که سقط جنین حلال است یا حرام؟ از کجا باید پیدا شود. استاد شهید منهجیت رساله را به نظام عبادات و معاملات و رفتار فردی و اجتماعی تغییر داد و یک تقسیم چهارگانه داشت و در رساله عملیه «الفتاوی الواضحه» مطرح کرد.

در مقدمه آن یک بحث زیبایی در رابطه با مرسل و رسول و رسالت دارد و در آخر یک بحثی در رابطه با عبادات دارد و سؤالاتی مطرح می‌کند که چرا عبادات ما در عصر فضا و توسعه علمی همانند قدیم است؛ ایشان توضیح می‌دهد که این تابع نیاز انسان است و عبادات نیاز انسان را جواب می‌دهد و نیاز انسان در رابطه با خالق عوض نمی‌شود.

حلقات شهید صدر در چارچوب اصلاح کتب حوزوی

آیت‌الله تسخیری افزود: حلقات شهید صدر در چارچوب اصلاح حوزه مطرح می‌شود. ایشان می‌فرمود، هر کتابی که درس می‌گیریم و می‌خوانیم، این فکر آن استاد است؛ کتاب برای تدریس تألیف نشده است، بلکه برای تبیین مواضع خود تألیف شده است. مرحوم صدر در حلقات ثلاثه، کل مسئله‌ها را در ذهن حلای کرده و به سه سطح بیان کرده است و انسان کاملاً احساس می‌کند که یک فرد عالم این مسئله را حلای کرده است.

رئیس شورای عالی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی همچنین با اشاره به پیام مقام معظم رهبری به کنگره بزرگداشت شهید آیت‌الله سید محمدباقر صدر، به جمع حاضر گفت: رهبری در پیامشان فرمودند که طلاب جوان از رفتار و ایده‌های مرحوم شهید صدر الگو بگیرند،

قطعاً آقای صدر یک الگوی مناسبی برای طلاب جوان است.

آیت‌الله تسخیری در پایان سخنان خود به کتاب تازه منتشر شده

«حوزه و بایسته‌ها؛ گفتارها و نوشته‌های شهید آیت‌الله سید

محمدباقر صدر درباره حوزه، روحانیت و مرجعیت» ترجمه حجت‌الاسلام

سید امید مؤذنی اشاره کرد و افزود: آقای مؤذنی با فکر و

اندیشه‌های شهید صدر آشنایی دارد، مطمئن هستم که این کتاب

می‌تواند برای حوزویان مفید باشد و نیز معتقدم اینجا هم

تئوریسین بودن شهید صدر را در امور علمی و عملی خواهید دید.